

MARTYRIA

- 14 Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου, εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίῳ δὲ ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρή τοὺς ἔχοντας παρέχειν τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διαχειμένοις, καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ, οὐχ ὥς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. Καί μοι ἀνάβητε.
- Πρόταση του Μαντιθέου για οικονομική ενίσχυση των στρατευμένων συνδημοτών του.*

MARTYRES

- 15 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξόδου γενομένης καὶ πάντων προειδόντων ὅτι δεήσει κινδυνεύειν, ἐτέρων ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε τῆς πρώτης τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίῳις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχησάσης, καὶ πλείστων ἐναποθανόντων, ὕστερος ἀνεχώρησα τοῦ σεμοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώ-
16 ποις δειλίαν ὠνειδικότος. καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ δύνασθαι παριέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων ἀποχωρίσαι τάξεις αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων ἀπάντων (εἰκότως, ὦ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς ὀλίγω πρότερον σεσωσμένους ἐφ' ἔτερον κίνδυνον ἰέναι.) προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν πέμπειν. ὥστ' εἴ τινες ὑμῶν ὀργίζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιούσι πράττειν, ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχουσιν· οὐ γὰρ μόνον τὰ προσταττόμενα ἐποιοῦν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων. καὶ ταῦτ' ἐποιοῦν οὐχ ὥς οὐ δεινὸν ἡγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα, εἴ ποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος ἀπάντων τῶν δικαίων τυγχάνοιμι. Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.
- Ο ηρωισμός του Μαντιθέου*

Γλωσσικά σχόλια

14	ἔνιοι, -αι, -α	(αόρ. αντων.) μερικοί
	ἀποροῶ τινος	έχω ἔλλειψη από κάτι
	οἱ ἀπόρως διακείμενοι	οι φτωχοί, οι ἄποροι
	ἀνδροῖν	δυνατός αρ., γενική διαιρετική
	ὥς κεκτημένος	αιτιολογική μτχ. υποκειμενικής αιτιολογίας
15	ἔξοδος	εκστρατεία, ἔξοδος, διέξοδος, πομπή, τέλος, συμπέρασμα, δαπάνη
	πρόοιδα	γνωρίζω από πριν
	ἀναδύομαι	αποφεύγω (τη μάχη), αποσύρομαι, οπισθοχωρώ, αναβάλλω, ανέρχομαι
	διαπράττομαι	κατορθώνω, φέρω εις πέρας
	τάττομαι τῆς πρώτης	παρατάσσομαι στην πρώτη γραμμή
	δυστυχέω, -ῶ	νικιέμαι
	σεμνός	αλαζόνας, υπερήφανος
	ὄνειδίζω τινί τι	κατηγορώ κάποιον για κάτι
	τεταγμένος	τροπική μτχ.
	Στεριῶς	γενική συγκριτική
16	ἰσχυρόν χωρίον	οχυρός τόπος, οχυρή θέση
	πάρειμι	διαβαίνω, διέρχομαι, περνῶ
	ἀγαπητῶς	(επίρρ.) μόλις και μετά βίας
	οὐ πολλαῖς (= ὀλίγαις)	σχῆμα λιτότητας
	ὀλίγῳ	δοτική του ποσού
17	πράττω τὰ τῆς πόλεως	ασχολούμαι με τα δημόσια πράγματα
	ἀποδιδράσκω	δραπετεύω, διαφεύγω, αποφεύγω, φεύγω
	τὰ προσταττόμενα	οι διαταγές

Ερμηνευτικά σχόλια

- 14 συλλεγέντων τῶν δημοτῶν πρόκειται για τους στρατευμένους συνδημότες του Μαντιθέου από τον δήμο του Θορικού. Τους καταλόγους των στρατευσίμων δημοτών κατάρτιζαν οι δήμαρχοι.
- πρὸ τῆς ἐξόδου πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία στὴν Ἀλίαρτο.
- ἐφοδίῳ δ' ἀποροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατιῶτες ἔπρεπε νὰ φροντίζουν γιὰ τὸν οὐλισμὸν τους. Ὁ ἡμερήσιος ὅμως μισθὸς ποὺ ἡ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία ἔδινε στὸν κάθε στρατιώτη ἦταν μόνον δύο ὀβολοὶ καὶ ἄλλοι δύο γιὰ τὴ διατροφή τους. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ εὐποροὶ φιλόανθρωποι Ἀθηναῖοι κάλυπταν με πρόσθετη εἰσφορά τὶς ἀνάγκες σὲ οὐλισμὸν τῶν ἀπόρων στρατιωτῶν τοῦ δήμου τους.
- καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἡ συμβουλὴ τοῦ Μαντιθέου, ἡ υλοποίησή της καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῆς συνιστοῦν ἰσχυρὴ ἀπόδειξη τοῦ πατριωτισμοῦ τοῦ.
- ἄλλοις, ἀλλὰ καί... γένηται
- καὶ μοι ἀνάβητε ὁ Μαντίθεος καλεῖ τοὺς δύο ἄνδρες νὰ ἐπιβεβαιώσουν με τὴ μαρτυρία τοὺς τὰ λεγόμενά του.
- 15 εἰς Κόρινθον πρόκειται γιὰ τὴν ἐκστρατεία στὴν Κόρινθο τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐξόδου γενομένης τῶν συμμάχων τοὺς Κορινθίων, Βοιωτῶν καὶ Ἀργείων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων τοὺς τὸ 394 π.Χ.
- πάντων προειδόντων ἡ σύγκρουση προβλεπόταν σκληρὴ, λόγω τῆς ἰσοδυναμίας τῶν ὅτι δεήσει κινδυνεύειν ἀντιπάλων καὶ τοῦ ἀήττητου τῶν Λακεδαιμονίων.
- ἐτέρων ἀναδυομένων ἡ ἀντίθεση ἐξαίρει τὴ γενναιότητα τοῦ Μαντιθέου, ποὺ ἔλαβε ἐγὼ διεπραξάμενη μέρος ὡς οὐλίτης στὴ μάχη ἐκείνη.
- ὥστε... τοῖς πολεμίοις
- τῆς ἡμετέρας φυλῆς ὁ ῥήτορας κατ' εὐφημισμὸν χρησιμοποιεῖ τὴν ἡπιότερη μετοχὴ δυστυχισμένης καὶ πλείστων θανόντων ὁ ῥήτορας κατ' εὐφημισμὸν χρησιμοποιεῖ τὴν ἡπιότερη μετοχὴ δυστυχισμένης ἀντὶ τῆς ἡττηθείσης. Ἡ Ἀκαμαντίδα φυλὴ, στὴν ὁποία ἀνῆκε ὁ Μαντίθεος, καὶ οἱ ἄλλες πέντε ποὺ βρέθηκαν ἀντιμέτωπες στὴ Νεμέα με τοὺς Λακεδαιμονίους με ἡγέτη τὸν Ἀριστόδημο υπέστησαν ὀδυνηρὴ ἥττα. Σκοτώθηκαν ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους μόνον 8 καὶ 1100 ἀπὸ τοὺς συμμάχους τοὺς, ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τοὺς 2800 σ' ἐκείνη τὴ μεγάλῃ μάχῃ, ὅπως τὴ χαρακτηρίζει ὁ Δημοσθένης (Πρὸς Λεπτίνην 52).

ο στρατηγός Θρασύβουλος, που κατέλυσε την αρχή των Τριάκοντα και αποκατέστησε τη δημοκρατία στην Αθήνα, ήταν επική φωνή των Αθηναίων στη μάχη της Νεμέας. Λέγεται Στειριεύς, διότι ανήκε στον δήμο Στειρία που υπαγόταν στην Πανδιονίδα φυλή. Η συμπεριφορά του προς τους άνδρες του, τους οποίους κατηγόρησε ως δειλούς χαρακτηρίζεται από τον Μαντίθεο αλαζονική. Το επιχείρημα αυτό ως ενισχυτικό του προηγούμενου αναδεικνύει το θάρρος του Μαντιθέου.

παρά τη νίκη των Σπαρτιατών και των συμμάχων τους ο αντίπαλος συνασπισμός εξακολούθησε να κατέχει την Κόρινθο και με την κατάληψη οχυρών θέσεων πέτυχε τον έλεγχο του Ισθμού, εμποδίζοντας έτσι τους Σπαρτιάτες του Αριστόδημου να ενωθούν με τον στρατό του Αγησιλάου, που είχε ήδη φθάσει στη Βοιωτία. Τελικά μόνο μια μοίρα στρατού (600 περίπου άνδρες) κατάφερε να φθάσει στον Αγησίλαο.

ο Αγησίλαος, ο ικανότερος βασιλιάς που ανέδειξε η Σπάρτη, είχε εκστρατεύσει στη Μ. Ασία για να απελευθερώσει τις εκεί ελληνικές πόλεις από τους Πέρσες και με απώτερο σκοπό να καταλύσει το κράτος των Περσών για όσα κακά είχαν διαπράξει στους Έλληνες. Ο απώτερος σκοπός όμως δεν πραγματοποιήθηκε, διότι με εντολή των Εφόρων επέστρεψε εσπευσμένα στην Ελλάδα, για να αντιμετωπίσει τον αντισπαρτιατικό συνασπισμό των Αθηναίων, Αργείων, Βοιωτών και Κορινθίων που είχε συγκροτηθεί με περσικά χρήματα. Ο Αγησίλαος έμπαινε στη Βοιωτία τον Αύγουστο του 394 π.Χ. με 20.000 περίπου άνδρες.

ο ρήτορας λίαν επιτυχώς αντιπαραθέτει τον καθολικό και αιτιολογημένο φόβο των στρατιωτών προς την τολμηρή και θαρραλέα στάση του Μαντιθέου.

ρεαλιστικό και ψυχολογικό το επιχείρημα. Αποτελεί φοβερή δοκιμασία για τον στρατιώτη, που έχασε τη μάχη και ως εκ θαύματος σώθηκε, να ριχθεί με πεσμένο το ηθικό σε ελάχιστο χρονικό διάστημα σε έναν πολύ πιο δύσκολο αγώνα με αντίπαλο μάλιστα τον Αghσίλαο.

ταξίαρχος ήταν ο διοικητής της τάξεως, του πεζικού δηλ. σώματος της κάθε φυλής· γι' αυτό στην Αθήνα εκλέγονταν κάθε χρόνο με χειροτονία δέκα ταξίαρχοι, όσες και οι φυλές.

η αντίθεση προκαλεί δικαιολογημένη οργή. Η αποφυγή της στρατιωτικής υπηρεσίας, η λιποταξία και η δειλία όχι μόνο δεν

ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἐπέτρεπαν στον πολίτη να αναλάβει δημόσια αξιώματα, αλλά ἀποδιδράσκουσιν του στερούσαν και τα πολιτικά δικαιώματα.
οὐ γὰρ μόνον τὰ ἡ προθυμία στην εκτέλεση των διαταγών αλλά και η περιφρόνηση του κινδύνου διαφοροποιούν τον Μαντίθεο.
ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων

Ἀσκήσεις

- 1) Πώς τεκμηριώνεται ο πατριωτισμός και η γενναιότητα του Μαντιθέου;
- 2) Να συγκρίνετε τη συμπεριφορά του Θρασυβούλου (του σεμνού Στειριώς) και του Μαντιθέου προς τους στρατιώτες.
- 3) Πού απέβλεπε η παραδειγματική στρατιωτική συμπεριφορά του Μαντιθέου;
- 4) Να γραφούν οι απόλυτες μετοχές και να χαρακτηρισθούν.
- 5) αἵτινες βοηθήσουσι: Να αναγνωρίσετε την πρόταση και να την αντικαταστήσετε με άλλη ισοδύναμή της.
- 6) κεκτημένος, ἡγούμενος: Να γράψετε τα ομόρριζα (απλά και σύνθετα) του πρώτου τύπου στη ν.ε. και τα συνώνυμα του δεύτερου τύπου στην α.ε.
- 7) Να γράψετε τα ρήματα και τους ρηματικούς τύπους με αναδιπλασιασμό και να χαρακτηρίσετε το είδος του.
- 8) ἀναδυομένων, ἀποδιδράσκουσιν: α) να αντικατασταθούν χρονικά και β) να γράφει το β' ενικό και γ' πληθυντικό πρόσωπο του αορίστου β' σε όλες τις εγχλίσεις

Μικρά πήλινα πλακίδια που φέρουν επιγραφή με το όνομα της φυλής και του δήμου.
(Εκδοτ. Αθηνών)

MARTYRES

- 18 Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. καίτοι χρὴ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὅψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἵτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.
- 19

Το κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη.

Η αξιολόγηση μιας πράξης

αποφθεγματικός χαρακτήρας

Γλωσσικά σχόλια

- 18 ἀπολείπομαι τινος παραμελώ, αφήνω κάτι, μένω πίσω από κάτι
- ποιούμαι ἐξόδους εκστρατεύω
- φιλοτίμως με φιλοτιμία, με φιλοδοξία
- κομάω, -ῶ τρέφω μακριά μαλλιά, περιποιούμαι, καλλωπίζω την κόμη μου
- ἐπιτήδευμα ασχολία, συνήθεια, επάγγελμα
- τὸ κοινὸν τῆς πόλεως οἱ αρχές της πόλεως, το δημόσιο
- ἐκ τῶν τοιούτων εμπρόθ. προσδ. της συμφωνίας
- μισεῖν τελικό απρμφ. υποκείμενο στο απρόσωπο χρή
- ἐκ τῶν ἐθελοντῶν εμπρόθ. προσδ. της προέλευσης
- 19 ἀπ' ὅψεως από την εξωτερική εμφάνιση (προβλ. σε γνωρίζω από την όψη)

ἀμπέχομαι (ἀμφί + ἔχω) ντύνομαι, καλύπτομαι, περιβάλλομαι

μικρόν (με επιρρημ. σημασία) λίγο

ἐργάζομαι τινά τι κάνω σε κάποιον κάτι

Ερμηνευτικά σχόλια

18	φρουρῶν	πρόκειται για τη φύλαξη των φρουριών της Αττικής και γενικά των οχυρών θέσεων.
	καίτοι χρή... ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν	κατά τον ρήτορα η άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών υποχρεώσεων από τον δοκιμαζόμενο πολίτη <u>προεξοφλεί τη φιλοτιμία και κοσμιότητα</u> στη διαχείριση των πολιτικών πραγμάτων.
	οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν	ο Μαντίθεος και πολλοί αριστοκρατικοί νέοι της τάξεως των ιππέων έτρεφαν μακριά κόμη μιμούμενοι τους Λακεδαιμονίους. Αυτό όμως τους έκανε αντιπαθείς σε πολλούς δημοκρατικούς. Οι περισσότεροι ελεύθεροι Αθηναίοι της κλασικής περιόδου είχαν τα μαλλιά τους <u>αρκετά κοντά</u> , ήδη από την εφηβική ηλικία.
19	ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὀψεως... ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν	ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι η εξωτερική εμφάνιση του δοκιμαζομένου, αλλά οι πράξεις του. Τα φαινόμενα συνήθως απατούν. Πολλοί πίσω από μια κόσμια εμφάνιση κρύβουν την κακότητα της ψυχής τους. Ενδιαφέρονται για το φαίνεσθαι και όχι για το εἶναι.

Ασκήσεις

- 1) Γιατί ο Μαντίθεος κάνει λόγο για την εξωτερική του εμφάνιση;
- 2) Πιστεύετε ότι η εξωτερική εμφάνιση ενός ανθρώπου πρέπει να επηρεάζει την κρίση μας γι' αυτόν;
- 3) διαλεγόμενοι, ἀμελοῦντες: α) να χαρακτηρισθούν συντακτικά οι μετοχές και να αναλυθούν· β) να γραφούν τα ομόρριζα της πρώτης μετοχής στη ν.ε. και να αντικατασταθεί η δεύτερη με το αντώνυμό της.
- 4) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις γενικές του κειμένου.
- 5) Να καλύψετε τα κενά με λέξεις του κειμένου.
 - α. Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, , τῷ κατηγορῶ.
 - β. Οἱ Πέρσαι τοῖς Ἑλλήσι αἵτιοι γεγόνασι.
 - γ. Ὁ δῆμος τοὺς κοσμίως
 - δ. Πάντας χρὴ ἐκ τῶν ἔργων
- 6) ἀπ' ὅψεως, κάγαθά: Να περιγράψετε το φθογγικό πάθος των λέξεων και να δημιουργήσετε ανάλογα πάθη στα ακόλουθα παραδείγματα.
 - α. Οὐδείς μετὰ ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλευέται. β. Πρὸς τὴν ἀνάγκην πάντα τὰ ἄλλα ἐστὶ ἀσθενή.
 - γ. Ἄρα οὐ δικαία γλῶσσα ἔχει κράτος μέγα; δ. Καὶ ἐγὼ πέμπω ὑμᾶς.

Κωμικογράφημα